

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 4Co/228/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7112217614
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Šoltýsová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2013:7112217614.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v právnej veci žalobcov: 1. Q. V., nar. XX.X.XXXX, bývajúceho v K., B. X, 2. P. V., N.. XX.X.XXXX, bývajúcej M. K.E., C. XX, X. H. L., N.. XX.X.XXXX, A. M. K., N. Y. XX, X. V. L., N.. X.XX.XXXX, bývajúceho M. K., N. XX, X. V. K., N.. XX.X.XXXX, bývajúcej M. K., F. X, všetci zastúpení JUDr. Milanom Slobodníkom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovanému Q. V., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v K., M. XX, zastúpenému JUDr. Martou Šuvadovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Floriánska 16, v konaní o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, o odvolaní žalobkyne v 2. rade proti uzneseniu Okresného súdu Košice I zo dňa 19.4.2013, č.k. 13C/174/2012-47 takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením:

I/ konanie o návrhu žalobkyne v 2. rade voči žalovanému zastavil,

II/ vo vzťahu žalobkyne v 2. rade a žalovaného priznal náhradu trov konania žalovanému, pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v sume 200,52 eur a žalobkyni v 2. rade uložil povinnosť priznanú sumu zaplatiť právnej zástupkyni žalovaného do 3 dní od právoplatnosti uznesenia,

III/ návrh žalobcov v 1., 3., 4. a 5. rade voči žalovanému vylúčil na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté aj o trovách týchto účastníkov.

Konštatoval, že po podaní žaloby, ktorou sa žalobcovia v 1. až 5. rade domáhali určenia, že je neplatná darovacia zmluva zo dňa 18.2.2009 uzavretá medzi V. V., T.. S., zomrelou dňa XX.X.XXXX P. Q. V., zomrelým dňa XX.X.XXXX ako darcami a žalovaným ako obdarovaným, žalobkyňa v 2. rade dňa 17.3.2013 zobrala žalobu späť a žiadala vo vzťahu k nej konanie zastaviť. Žalovaný so zastavením konania súhlasil a voči žalobkyni v 2. rade si uplatnil nárok na náhradu trov konania vo výške 200 eur, ktoré vyčíslil ako trovy jeho právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby á 58,69 eur (prevzatie a príprava zastúpenia dňa 19.9.2012 a vyjadrenie k žalobe) a 2x režijný paušál á 7,63 eur, za účasť na pojednávaní dňa 19.4.2013 á 60,07 eur a režijný paušál 7,81 eur.

Výrok o zastavení konania súd prvého stupňa odôvodnil aplikáciou ust. § 96 O.s.p. a účinným dispozitívnym úkonom žalobkyne v 2. rade, ktorým zobrala žalobu voči žalovanému v celom rozsahu späť skôr než sa začalo pojednávanie.

Výrok o trovách konania vo vzťahu žalobkyne v 2. rade a žalovaného súd prvého stupňa odôvodnil ustanovením § 146 ods. 2, § 149 ods. 1 a § 151 O.s.p.. Uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal zo zásady procesného zavinenia zastavenia konania žalobkyňou a preto žalovanému priznal náhradu trov jeho právneho zastúpenia podľa ich vyúčtovania v súlade s ust. § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pozostávajúce z odmeny za tri úkony právnej služby a to za 1/ prevzatie a prípravu zastúpenia zo dňa 19.9.2012 (§ 14 ods. 1 písm. a/ cit. vyhl. á 58,69 eur), 2/ vyjadrenie k návrhu na začatie konania doručené súdu dňa 20.9.2012 (§ 14 ods. 1 písm. b/ cit. vyhl. á 58,69 eur), 3/ účasť na pojednávaní dňa 19.4.2013 (§ 14 ods. 1 písm. c/ cit. vyhl. á 60,07 eur), z náhrady režijného paušálu 2 x 7,63 eur za úkony právnej služby poskytnuté v roku 2012 a 1 x 7,81 eur za úkon právnej služby poskytnutý v roku 2013 (§ 16 ods. 3 cit. vyhlášky). Priznanú sumu uložil žalobkyňi v 2. rade zaplatiť na účet právnej zástupkyne žalovaného v zmysle § 149 ods. 1 O.s.p..

O vylúčení návrhu žalobcov v 1., 3., 4. a 5. rade voči žalovanému súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 112 ods. 2 O.s.p..

Proti tomuto uzneseniu podala včas odvolanie žalobkyňa v 2. rade z dôvodov uvedených v ust. § 205 ods. 2, písm. d) a f) O.s.p.. Navrhla odvolaciemu súdu napadnuté uznesenie prvostupňového súdu zmeniť a vysloviť, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Predovšetkým poukázala na skutočnosť, že v danej veci existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré bol súd prvého stupňa v zmysle § 150 O.s.p. povinný skúmať ex offa a pre ktoré žalovanému nemal vôbec priznať náhradu trov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa mal súd prvého stupňa prihliadnuť najmä k skutočnosti, že je ovdovelou starobnou dôchodkyňou, ktorej jediným príjmom je dôchodok a v prípade, ak bude zaviazaná platiť trovy právneho zastúpenia, budú tým vážne ohrozené jej základné životné potreby. Zároveň poukázala na skutočnosť, že jedným z úkonov, za ktoré súd prvého stupňa priznal žalovanému náhradu trov jeho právneho zastúpenia, je aj účasť na pojednávaní dňa 19.4.2013, pričom podanie, ktorým žalobu vzala späť, podala na súd osobne už dňa 17.4.2013. Napriek tomu súd vykonal neúčelné pojednávanie, za ktoré dokonca žalovanému priznal náhradu, aj keď je zrejme, že za tento úkon žalovanému náhrada voči nej nemôže patriť.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol odvolaciemu súdu potvrdiť uznesenie a žalovanému priznať náhradu trov odvolacieho konania v sume 67,88 eur za vyjadrenie k odvolaniu (60,07 eur a režijný paušál 7,81 eur).

Tvrdil, že dôvodom zastavenia konania o návrhu žalobkyne v 2. rade voči žalovanému bol jej procesný úkon a preto, vychádzajúc zo zásady procesného zavinenia zastavenia konania v zmysle vety prvej ust. § 146 ods. 2 O.s.p., je žalobkyňa v 2. rade povinná žalovanému trovy konania nahradiť, nakoľko nie sú splnené podmienky na aplikáciu ust. § 150 O.s.p., naopak aplikácia tohto ustanovenia voči žalovanému by bola v rozpore s dobrými mravmi. Ustanovenie § 150 O.s.p. totiž nie je možné vykladať tak, že možno kedykoľvek, bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania, nepriznať náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania.

Uviedol, že žalobkyňa v 2. rade od samého začiatku nebola aktívne legitimovaná na podanie žaloby, a preto ak by žalobu nezobrala späť, súd by z tohto dôvodu jej žalobu zamietol. Žalovaný zároveň poukázal na predmet sporu, ktorým je darovanie medzi blízkou rodinou a na skutočnosť, že hoci k darovaniu došlo už ku dňu 18.2.2009, žalobkyňa v 2. rade podala žalobu až v roku 2012 a nie ešte za života darykyne, kedy dôkazná situácia by bola ľahšia a bolo by možné bez problémov overiť jej zdravotný stav ako i spôsobilosť.

Žalovaný preto vníma podanie žaloby až po smrti darykyne ako šikanózne a účelové. Žalobkyňa v 2. rade totiž nespochybňovala právnu spôsobilosť nebohej darykyne v čase, kedy sa v jej prospech vzdala dedičského podielu (viď dedičské konanie sp. zn. 24D 368/2009, Dnot 147/2009), navyše k darovaniu

nehnutelnosti došlo za vedomia všetkých súrodencov pod podmienkou, že žalovaný ako obdarovaný sa spolu so svojou manželkou postará o dom. V konečnom dôsledku malo darovanie dopad na jeho život, keďže jeho manželka ukončila pracovný pomer, len aby sa celodenne spolu s ním starala o nebohých rodičov, pričom takto sa spolu o darcov starali tri a pol roka. Za tento čas ani jeden zo žalobcov nikdy neponúkol žalovanému žiadnu pomoc a jediným ich konaním je spochybňovanie vôle daryne po jej smrti, čo je podľa žalovaného v rozpore s dobrými mravmi.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), podľa § 212 ods. 1 O.s.p. preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie a ani pre zmenu napadnutého uznesenia.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa v 2. rade podala odvolanie len čo do výroku o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému, právoplatnosť ostatných výrokov jej odvolaním nebola dotknutá (§ 206 ods. 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho prieskumu zostal tak len výrok o náhrade trov vo vzťahu žalobkyne v 2. rade a žalovaného.

Z obsahu uznesenia vyplýva, že z dôvodu, že žalobkyňa v 2. rade vzala žalobu späť voči žalovanému, súd musel zastaviť konanie, z čoho v zmysle citovaného ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p. žalobkyňi vyplýva povinnosť uhradiť účelne vynaložené trovy žalovaného.

Podľa § 146 ods. 2 O.s.p. ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Pre posúdenie nároku na náhradu trov konania pri zastavení konania je v zmysle citovaného ustanovenia rozhodujúce posúdenie, ktorý z účastníkov zavinil zastavenie konania. Kritérium procesného zavinenia je v takom prípade potrebné posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čoho sa žalujúca strana domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana zobrala návrh na začatie konania späť.

Podľa ust. § 150 ods. 1 O.s.p. ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

V tomto ustanovení je zakotvené moderačné právo súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich platenie náhrady trov konania. Je výrazom toho, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom. Zákon ustanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru, ako vyplynul z dispozície právnej normy. Je ale vecou konkrétneho prípadu, či dôjde k takým okolnostiam, ktoré budú podkladom na rozhodnutie súdu o zmiernení účinkov právnych noriem, ktoré upravujú náhradu trov konania.

V posudzovanej veci správne postupoval súd prvého stupňa, ak pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z citovaného ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p., ktoré predpokladá posudzovanie zavinenia zastavenia konania výlučne z procesného hľadiska, t.j. podľa procesného výsledku, avšak pochybil, ak neposúdil zároveň okolnosti relevantné pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa § 150 ods. 1 O.s.p..

Súdu totiž priamo zo zákona vplýva povinnosť i pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 146 ods. 2 O.s.p. skúmať i (ne)existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p.

Súdna prax je ustálená v závere, že stanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania.

Aplikácia ust. § 150 ods. 1 O.s.p. totiž musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať výnimočný charakter. Prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú aj dôvody zvláštneho zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Aby ich súd mohol zodpovedne posúdiť podľa § 150 ods. 1 O.s.p., musí nevyhnutne najskôr poznať všetky relevantné okolnosti, pretože len na tomto základe môže potom so znalosťou veci niektorým z nich priznať prioritu pred ostatnými. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí náležite odôvodnený.

Odvolačí súd preto považuje za dôvodnú odvoláciu námietku žalobkyne spočívajúcu v tom, že súd prvého stupňa neposudzoval rozhodnutie o trovách konania aj z hľadiska iných ustanovení, a to predovšetkým z hľadiska ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. a nezoberal sa ani otázkou, či žalovaným uplatnené úkony právnej služby advokátkou možno považovať za účelne vynaložené. Hoci spravidla záver o neúčelnosti uplatnených trov konania je sám osebe dostatočným dôvodom pre ich nepriznanie, sám osebe totiž ešte nevyklučuje aj existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. na strane neúspešného účastníka konania

I účelnosť vynaložených trov je totiž potrebné posudzovať individuálne podľa okolností v každej veci. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo, ako v danom prípade, procesná obrana proti tvrdenému nároku.

Z uvedeného vyplýva, že prvostupňový súd na daný právny vzťah aplikoval síce správnu právnu normu, ale vec právne neposúdil i z ust. § 150 ods. 1 O.s.p. a z hľadiska aplikácie tohto ustanovenia vec ani neodôvodnil s poukazom na celý komplex okolností relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa uvedeného ustanovenia. Aby súd tento komplex mohol zodpovedne posúdiť, musí nevyhnutne najskôr poznať všetky doň patriace okolnosti, pretože len na tomto základe môže potom so znalosťou veci niektorým z nich priznať prioritu pred ostatnými.

Vzhľadom na uvedené odvolaciu súdu neostávalo iné ako napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti napadnutej odvolaním zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V ďalšom bude úlohou súdu prvého stupňa po vrátení veci opätovne rozhodnúť o trovách tak prvostupňového ako aj odvolacieho konania a pri rozhodovaní sa vysporiadať so všetkými právne významnými okolnosťami, na ktoré poukazuje odvolací súd v zrušujúcom uznesení. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie sa v tomto prípade posudzuje práve na uvádzané konkrétne okolnosti. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je preto potrebné prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomeroch všetkých účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprímeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom.

Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadnuť na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č.757/2004 Z. z. o súdoch v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.